

REGNA KYRKBY

Arkeologisk kontroll inom kyrkogården vid Regna kyrka inom fastigheterna Regna 4:1 och 5:1, Finspångs kommun, Östergötland

TOVE BJÖRK

Rapporter från Arkeologikonsult 2021:3538

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

OMSLAGSBILD: Regna kyrka på sin grund i gråsten med lökkupol. Foto från öster.

ALLMÄNT KARTMATERIAL:

Fastighetskartan: © Lantmäteriet

Terrängkartan, samt GSD-Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

© Arkeologikonsult 2021

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.

Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

REGNA KYRKBY

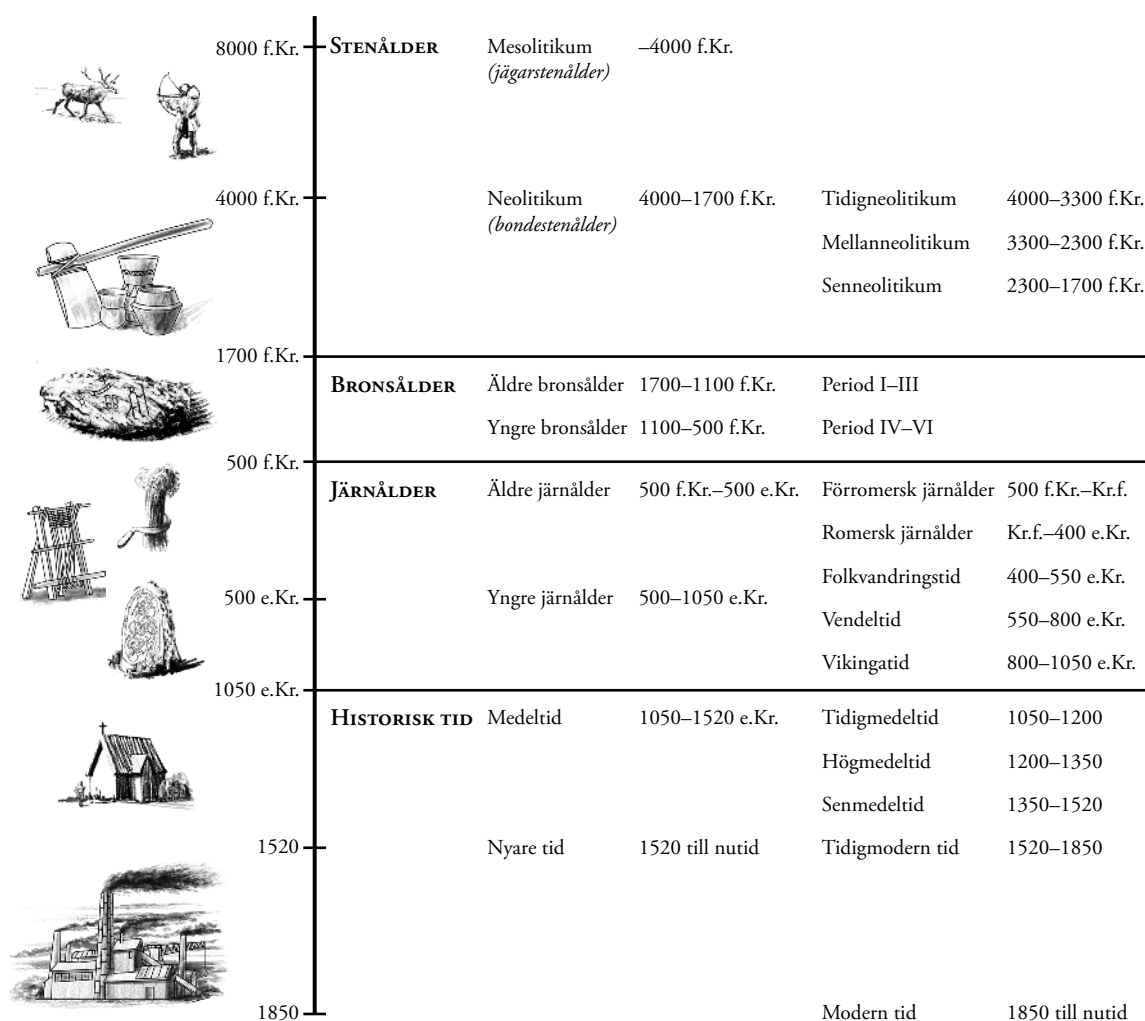
Arkeologisk kontroll inom kyrkogården vid Regna kyrka inom fastigheterna Regna 4:1 och 5:1, Finspångs kommun, Östergötland

TOVE BJÖRK

Rapporter från Arkeologikonsult 2021:3538

ARKEOLOGISK PERIODINDELNING

ANTIKVARISK BEDÖMNING

Antikvarisk bedömning anger hur man enligt kulturmiljölagen (1988:950), och till viss del även skogsvårdslagen (1979:429), bedömt lämningen och dess eventuella lagskydd vid registreringstillfället. Den slutgiltiga bedömningen görs alltid av Länsstyrelsen.

Fornlämning är en lämning som omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. För att en lämning ska kunna bedömas som fornlämning krävs att den tillkommit före 1850, är en lämning efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergiven. Det är förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning.

Möjlig fornlämning innebär att man vid registreringstillfället inte kunnat ta ställning till om lämningen är en fornlämning

eller inte. Lämningen måste vara bekräftad i fält. Möjlig fornlämning kan även anges för en lämning som har undersökts i samband med en arkeologisk undersökning, men där man inte fastställt lämningens utbredning.

Övrig kulturhistorisk lämning används för kulturhistoriska lämningar som har tillkommit efter 1850, men som ändå anses ha ett antikvariskt värde. Bedömningen används även för vissa lämningar som inte uppvisar fysiska spår, till exempel fyndplats eller plats med tradition.

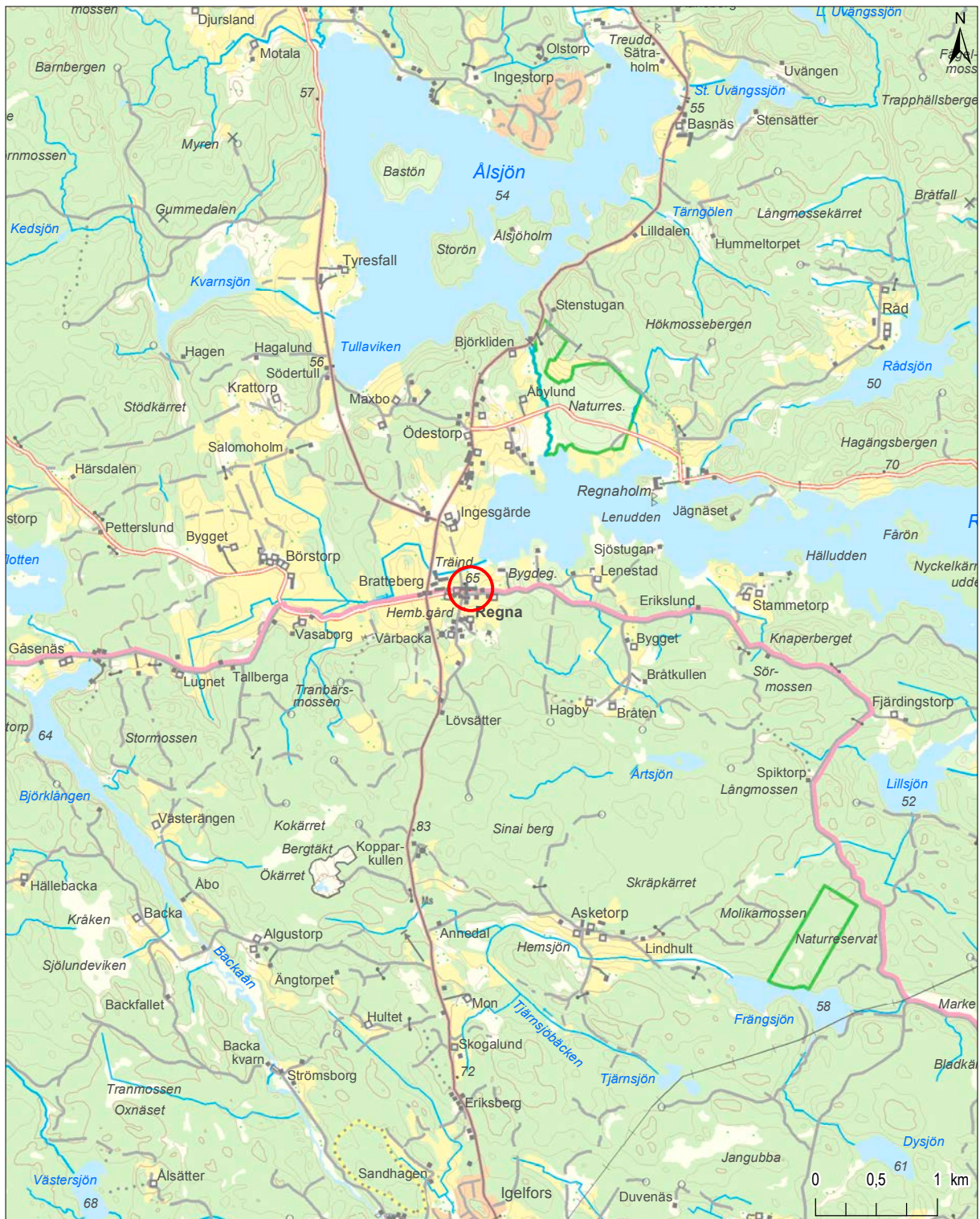
Ingen antikvarisk bedömning används för lämningar som blivit helt borttagna genom en arkeologisk undersökning eller förstörda. Inget skydd enligt kulturmiljölagen kvarstår. Lämningar som endast är kända via kartmaterial, skriftlig eller muntlig källa och inte har kunnat återfinnas i fält, kan inte heller ha en antikvarisk bedömning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING.....	7
INLEDNING	8
UNDERSÖKNINGSOMRÅDE	8
UTFÖRANDE.....	9
RESULTAT	10
Stenmur.....	11
Hugget stenblock.....	11
Stolphål.....	11
Kulturlager.....	11
REFERENSER	12
Tryckta källor.....	12
Arkiv och register.....	12
Övriga källor.....	12
ADMINISTRATIVA UPPGIFTER.....	13
BILAGOR	14
Bilaga 1. Anläggningstabell	14

Figur 1. Arbetsområdet inringat på Terrängkartan. Skala 1:50 000.

SAMMANFATTNING

Arkeologikonsult har på uppdrag av Länsstyrelsen i Östergötland genomfört en arkeologisk kontroll vid Regna kyrka i Finspångs kommun inför nedgrävning av fiberkabel (Dnr 431-19734-2020). Fiberschaktet grävdes från kyrkans östra sida vid koret, utmed grusgången på kyrkogården och vidare längs Göltorespvågen. En sträcka om cirka 100 meter. Arkeologikonsult närvarade längs en sträcka om cirka 37 meter inom kyrkogården då grävarbete

utanför kyrkogården utförts vid ett tidigare tillfälle. Under schaktningsarbetet framkom en stenmur, två kulturlager, ett hugget stenblock och fyra stolphål. Närmast kyrkan vid koret framkom enstaka ben från människa som efter avslutat schaktningsarbete överlämnades till vaktmästare vid Regna kyrka för återbegravning. Inga gravar påträffades. Inga fynd omhändertogs.

Figur 2. Arbetsområdet samt närliggande lämningar i Kulturmiljöregistret på Fastighetskartan. Skala 1:10 000.

INLEDNING

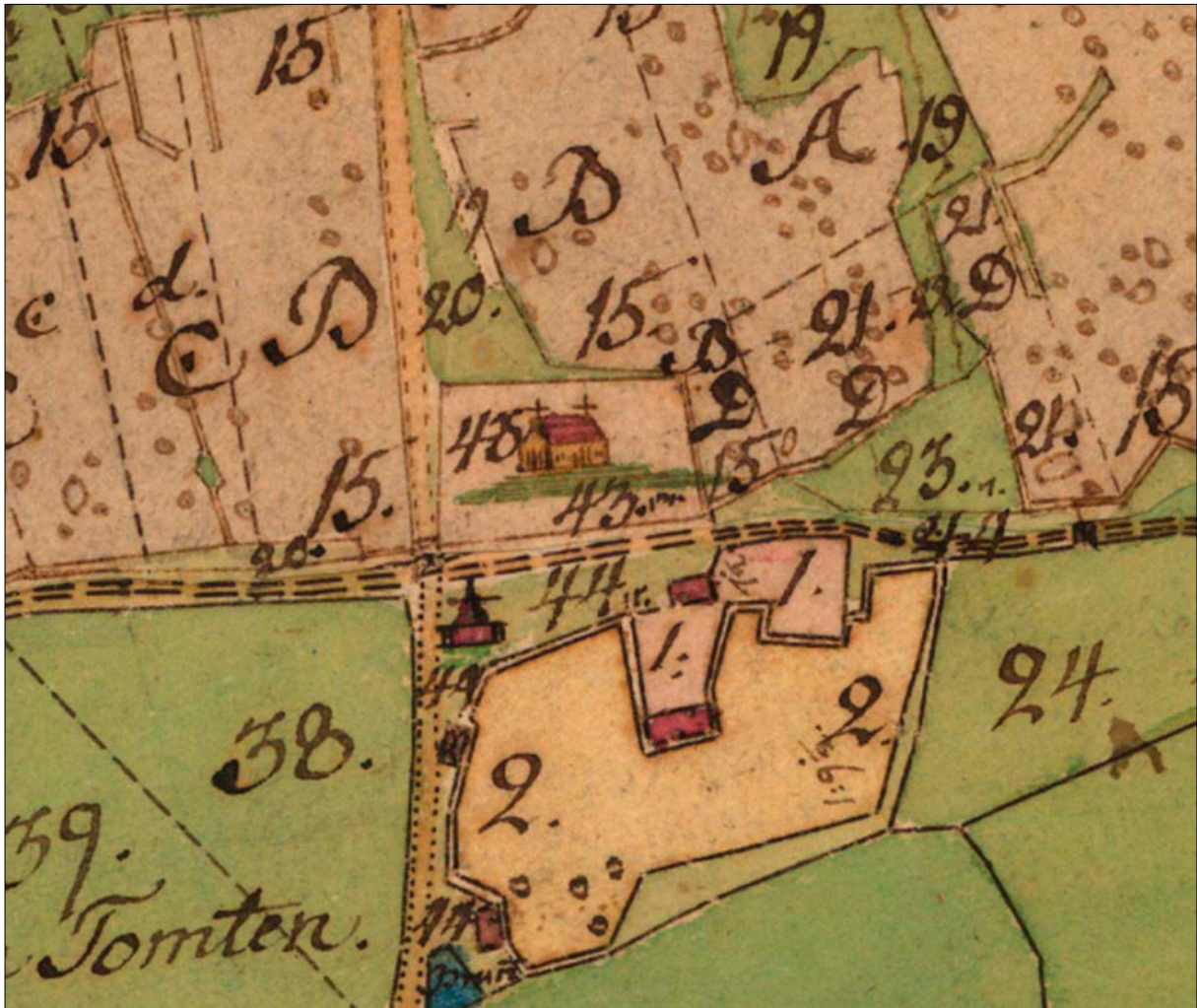
På uppdrag av Länsstyrelsen i Östergötland har Arkeologikonsult genomfört en arkeologisk kontroll vid Regna kyrka i Finspångs kommun, Östergötland (Dnr 431-19734-2020). Kontrollen föranledes av att schaktning för fiberdragning inom Regna

kyrkogård och längs Gölstorpsvägen, en sträcka om cirka 100 meter. Syftet med kontrollen var att övervaka schaktningsarbetet och förhindra att eventuella fornlämningar skadades, samt om fornlämningar påträffas dokumentera dessa översiktligt.

UNDERSÖKNINGSOMRÅDE

Regna kyrkby är belägen cirka 65 meter över havet vid sydvästra stranden av sjön Regnaren vars omgivning utgörs av böljande jordbrukslandskap. Kyrkbyn är Regna sockens administrativa centrum och har troligtvis varit det sedan medeltid då socknen omnämns år 1332 som *Regna* socken enligt Svenskt

Diplomatarium. Sockennamnet tolkas ha tillkommit av *herra Arungs aff Regnum* (herr Arung av Regnum) i en senmedeltida översättning från 1359 (SOFI). Om så var, kan herr Arung av Regnum också bidragit till namngivning av sjön Regnaren.

Figur 3. Regna medeltida kyrka på storskifteskartan från 1778. Mellan 1785–1787 byggdes en ny kyrka på platsen för den medeltida.

Nuvarande kyrka med stomme av gråsten som byggdes 1914–1915 står på platsen för en tidigare kyrka som uppfördes 1785–1787, men brann ner 1913. Dessförinnan stod på platsen en medeltida kyrka. Ett unikt fynd från Regna sockens medeltida epok och ett av de få bevarade inventarium från kyrkan som brann ner utgörs av ett rökelsekar som bevarats på Historiska museet i Stockholm fram till 2015, när karet lämnades tillbaka till Regna kyrka.

I Regna kyrkby är det glest mellan registrerade lämningar enligt Kulturmiljöregistret (KMR). Lämningar av äldre karaktär utgörs av fossil åker med ett odlingsröse L2011:1373, cirka 500 meter nordväst om kyrkan. Odlingsröset ska även hysa en domarring undertill enligt Kulturmiljöregistret (KMR). Cirka 1,3 km väst om Regna kyrka finns en flatmarksgrav L2011:1512 registrerad och cirka 900 meter öster om kyrkan en stensättning L2011:1014 och en terrassering L2011:1584.

Enligt historikern och författaren Carl Fredric Broman ska det ha funnits ett offerställe på en sandig kulle ca 200 meter nordväst om kyrkan omgivet av en stenmur (C. F. Broocman 1760). På den platsen finns idag en av Regna kyrkbys industribyggnader.

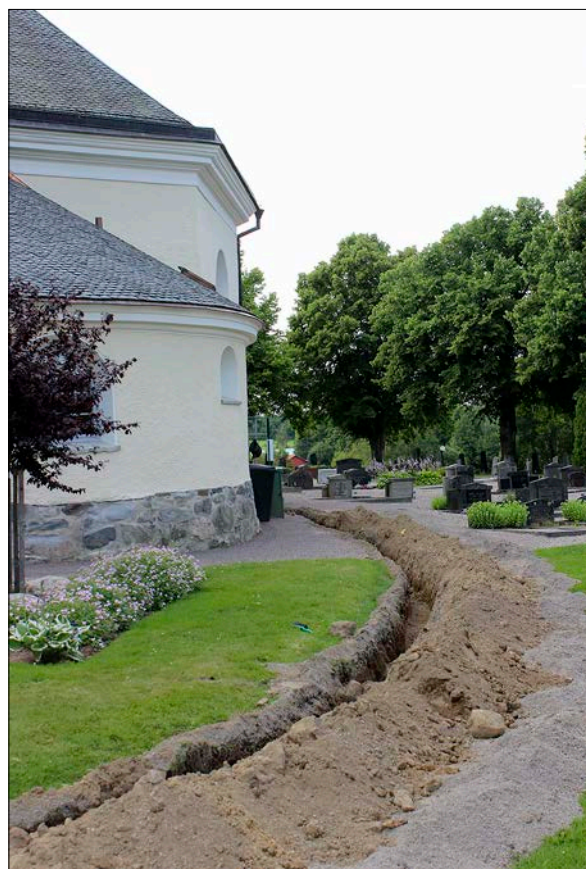
Lämningar av yngre karaktär utgörs av en milstolpe strax söder om kyrkan i kalksten L2011:1019 vars inskription numera dessvärre är bortvittrad. Därtill en minnessten L2011:7125 och en väghållningssten L2011:1583 efter Nils Renström grundare av Regna skola. Mer perifera lämningar i socknen utgörs av främst torplämningar L2011:1316, mfl.. Mer information om torplämningarna i Regna kyrkby och vilka som var de sista att bo i dem finns att läsa om på Regna hembygdsförenings hemsida – *Regna förr – Regna i mitt hjärta*.

UTFÖRANDE

Fältarbetet utfördes av en arkeolog under två dagar i juli 2021. Innan fältarbetet inleddes utfördes en översiktlig kart- och arkivstudie över området där Kulturmiljöregistret (KMR), ortnamnsregistret (SOFI) och Lantmäteriets historiska kartmaterial granskades.

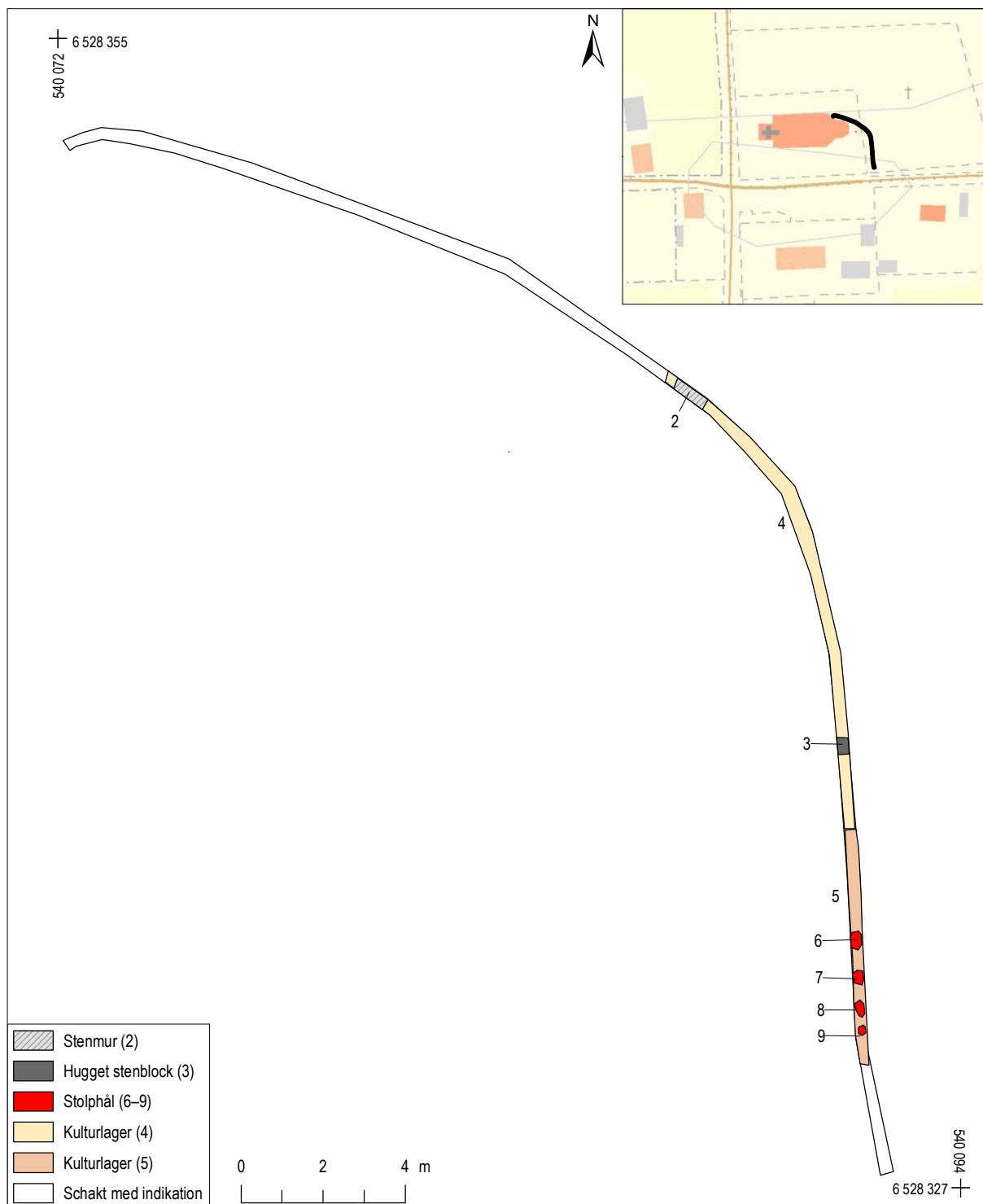
Grävarbetet följde en grusgång som finns på kyrkogården fram till kyrkans grindstolpar.

Schaktningsarbetet påbörjades i öst invid kyrkans kor där schaktdjupet kom att uppgå till mellan 0,15–0,2 meter längs en sträcka om 1–1,5 meter. Därefter kom schaktdjup att uppgå till 0,5 meter med undantag för de platser där anläggningar framkom. Här kom schaktdjupet att uppgå till cirka 0,3 meter, vilket medförde att fiberkabeln vid det djupet kommer läggas i tjockare plaströr och därav inte skada framkomna lämningar. Underlaget utgjordes av påfört grus och sand. Schaktet, samtliga påträffade anläggningar och kulturlagren dokumenterades och mättes in med RTK-GPS. Efter avslutad kontroll lämnades schaktet öppet för fortsatt fiberarbete.

Figur 4. Fiberschaktet. Foto från öster.

RESULTAT

Figur 5. Resultatkarta med schaktet, muren, lagren och stolphålen. Skala 1:150, översikt i skala 1:3 000.

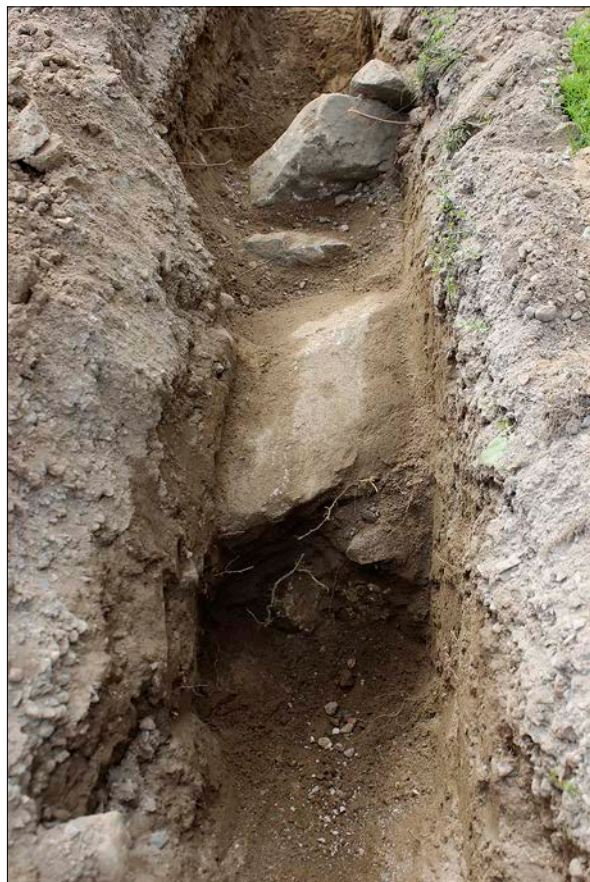
Närmast kyrkans kor påträffades längst en sträcka om 5–6 meter enstaka ben från människa. Benen framkom i ett befintligt ledningsschakt och omhändertogs för att efter avslutat arbete överlämnas till kyrkans vaktmästare för senare återbegravning.

Stenmur

Cirka 12 meter från koret framkom vid cirka 0,3 meters djup en stenmur (2) som var cirka 0,85 meter bred. Muren hade 2 skift av mindre stenar undertill. Murens exakta mått är okända. Murens riktning var nordöstlig-sydvästlig. Möjligen är muren störd i östra delen där mindre stenar fanns som låg oorganiserat.

Hugget stenblock

Cirka 8 meter från stenmuren framkom vid 0,3 meters djup ett hugget stenblock (3) liggande tvärs schaktets längd i östvästlig riktning. Blockets bredd var 0,4 meter. Övriga mått är okända. Invid stenblocket påträffades enstaka skärviga stenar och ett fragment av slagg.

Figur 6. Stenmur i lager 4 med flera mindre stenar synliga under en större ovanliggande sten. Foto från väster.

Stolphål

Närmast kyrkans grindstolpar i söder framkom även fyra stolphål (6–9) i lager 5. Stolphålen var stenskodda med rundade stenar i plan. Stolphålens storlekar skiljde sig något åt och varierade mellan 0,45 x 0,3 – 0,23 x 0,2 m. Korrekt mått för alla stolphål är emellertid okänt då de fortsatte in i schaktkanten. Stenskoningen utgjordes av rundade stenar i storlek 0,12 x 0,1 meter.

Kulturlager

Två kulturlager har också påträffats. Intill stenmuren påträffades ett brunt siltigt lager (4) med innehåll av tegelkross och inslag av gråvitt bruk. Lagrets korrekta utbredning och tjocklek är okänd. Det andra lagret (5) påträffades i anslutning till det huggna stenblocket och de fyra stolphålen. Lagret var mörkt brunt med innehåll av kolfnyk, enstaka rundade och skärviga stenar, djurben, tegelkross, en rostig handsmidd spik, och ett slaggfragment. Lagrets korrekta utbredning och tjocklek är okänd. Vilket av lagren som tillkommit först är okänt.

Figur 7. Fyra stenskodda stolphål framkom i lager 5. Foto från norr.

REFERENSER

Tryckta källor

C. F. Broocman 1760. *Beskrifning Öfwer the i Öster-Götland Befintelige Städer, Slott, Sokne-Kyrkor, Soknar, Säterier, Öfwer-Officers-Boställen, Jernbruk och Prestegårdar, med mera*: Utgifwen och till Trycket befordrad af Carl Fredric Broocman. Tryckt i Norrköping hos Johan Edman år 1760

Arkiv och register

KULTURMILJÖREGISTRET (KMR)

ORTNAMNSREGISTRET.

Institutionen för språk och folkminnen (SOFI)

Lantmäteriakter

REGNA 1778

Finspångs kommun, Östergötlands län

Storskifte 1778

Lantmätare Erik Rozander

Lantmäterimyndigheternas arkiv: 05-reg-35

Övriga källor

REGNA HEMBYGDSFÖRENING

<https://www.hembygd.se/regna/page/22191>

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Arkeologikonsults projektnummer:	3538 ’
Uppdragsgivare:	Länsstyrelsen i Östergötland
Länsstyrelsens diarienummer:	431-19734-2020
Länsstyrelsens beslutsdatum:	2021-07-02
Uppdragsnummer i KMR:	202100813
Företagare:	Finspång Fiber AB
Län:	Östergötland
Landskap:	Östergötland
Kommun:	Finspång
Socken:	Regna
Fastighet:	Regna 4:1 och 5:1
Typ av undersökning:	Arkeologisk kontroll
Utförande fältarbete:	12–13 juli 2021
Koordinatsystem:	SWEREF99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Projektledare:	Tove Björk
Fältarkeolog:	Tove Björk
Rapportansvarig:	Tove Björk
Planer och layout:	Medea Nyström Huuva
Kvalitetssäkring:	Johan Blidmo
Fynd:	Inga fynd påträffades

BILAGA 1. ANLÄGGNINGSTABELL

Anläggningsnr	Typ	Mått (m)	Beskrivning
2	Stenmur	Bredd 0,85	Stenmur eller murrest i sydöstlig–nordvästlig riktning. Möjligen 2–3 skift.
3	Hugget stenblock	Bredd 0,4	Stenblocket låg i kulturlager 5. Skärvig sten och ett fragment av slagg intill.
4	Kulturlager	Okänd	Brunt siltig sand med inslag av tegelkross och bruk.
5	Kulturlager	Okänd	Mörkt brunsvart siltig jord med innehåll av skärvig sten, tegelkross, djurben, en rostig handsmidd spik och ett slaggfragment.
6	Stolphål	Ca 0,45 x 0,3	Stenskodd med rundade stenar. Stenstorlek ca 0,12 x 0,1 m.
7	Stolphål	Okänd	Stenskodd med rundade stenar. Stenstorlek ca 0,12 x 0,1 m.
8	Stolphål	Okänd	Stenskodd med rundade stenar. Stenstorlek ca 0,12 x 0,1 m.
9	Stolphål	Ca 0,23 x 0,2	Stenskodd med rundade stenar. Stenstorlek ca 0,12 x 0,1 m.

Rapporter från Arkeologikonsult 2021:3538